

I. Təhsil müəssisələrinin tikintisinə dair vahid normalar

1. Məktəbəqədər təhsil müəssisələri

1.1. Ümumi müddəalar

1.1.1. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin tikintisi, yenidən qurulması və əsaslı təmiri zamanı müvafiq sanitariya-epidemioloji rəyə malik olan inşaat materiallarından istifadə edilməlidir.

1.1.2. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin binasında və həyətinə oyun və idman avadanlığı, mebel, kompyuter texnikası, oyun vasitələri, oyuncaqlar, texnika, nəşriyyat məmulatları, gigiyenik vasitələr və uşaqlara qulluq ləvazimatları, yuyucu və dezinfeksiyaedici vasitələr mövcud sanitariya qaydaları və normalarına uyğunluq haqqında rəyə malik olmalıdır.

1.2. Torpaq sahəsinə dair tələblər

1.2.1. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin tikintisi üçün torpaq sahələrinin ayrılmasına və obyektlərin tikintisinə yalnız qanunvericiliklə müəyyən edilmiş sənədlər olduğu zaman yol verilir.

1.2.2. Məktəbəqədər təhsil müəssisələri yaşayış məntəqələrinin ərazisində və xüsusi ayrılmış torpaq sahələrində magistral yollardan, kommunal və sənaye obyektlərindən, avtomobil nəqliyyatı müəssisələrindən kənar sahələrdə yerləşdirilməlidir. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ərazisindən şəhər (kənd) təyinatlı magistral mühəndis kommunikasiyaları (su təchizatı, kanalizasiya, istilik təchizatı, hava və yeraltı elektrik xətləri) keçməməlidir.

1.2.3. Yeni tikilən məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ərazisində səs təzyiqi və vibrasiya səviyyələri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 8 iyul tarixli 796 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Ətraf mühitə və insan sağlamlığına mənfi təsir göstərən vibrasiya və səs-küy çirklənmələri Normaları"na uyğun olaraq müəyyənləşdirilir.

1.2.4. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ərazisi hasarla və yaşıllıq zolağı ilə əhatə olunmalıdır. Mürəkkəb relyefli ərazilərdə uşaqların oyun meydançalarının subasmadan mühafizəsi məqsədi ilə leysan və sel sularının kənarlaşdırılması üçün drenaj kommunikasiya sistemi nəzərdə tutulmalıdır.

1.2.5. Torpaq sahəsinin ərazisi xarici elektrik işıqlandırılmasına malik olmalıdır. Sahənin süni işıqlanma səviyyəsi 10 lx-dən artıq olmamalıdır.

1.2.6. Ayrıca binası olan yeni tikilən məktəbəqədər təhsil müəssisəsi üçün torpaq sahəsinin ölçüsü 100 yerlik məktəbəqədər təhsil müəssisəsi üçün 1 yerə 35 m², başqa təyinatlı tikilinin tərkibində təşkil edilmiş və 100 yerə qədər tutumu olan məktəbəqədər təhsil müəssisəsi üçün 1 yerə 29 m² sahə hesabı ilə qəbul olunmalıdır. Tikililərin yüksək sıxlıq şəraiti olan iri şəhərlərdə binaların yenidən qurulması və mürəkkəb relyefli ərazidə sahənin təşkili zamanı onun ölçülərinin azaldılmasına sanitariya-epidemioloji rəy olduqda yol verilir.

1.2.7. Torpaq sahəsi aşağıdakı funksional zonalara ayrılır:

1.2.7.1. tikinti zonası;

1.2.7.2. oyun zonası;

1.2.7.3. təsərrüfat zonası.

1.2.8. Tikinti zonasının tərkibinə ərazinin sərhədləri çərçivəsində yerləşdirilən məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin əsas binası daxildir. Həmin ərazidə bu təhsil müəssisəsi ilə funksional əlaqəsi olmayan başqa təyinatlı idarələrin, tikililərin və müəssisələrin yerləşdirilməsinə yol verilmir.

1.2.9. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin binaları bir-birindən ayrılıqda layihələndirilir. Şəhərlərdə, çoxmərtəbəli tikililərin sıx yerləşdiyi ərazilərdə, eləcə də yeni salınan şəhərlərdə 140 yerdən artıq tutumu olmayan məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin sərbəst giriş-çığışa malik hasarlanmış ərazisi olmaq şərtilə, binalara bitişik tikilməsinə yol verilir. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin binası yaşayış binasından əsaslı divarla ayrılmalıdır.

1.2.10. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin yaşıllıq ərazisinin sahəsi ümumi sahənin 50 faizindən az olmamalıdır.

1.2.11. Sahənin perimetri boyunca eni 1,5 m, küçə tərəfdən isə 6 m olan ağac və kollardan ibarət yaşıllıq mühafizə zolağı yaradılır. Ağaclar məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin binasından – 15 m, kollar isə – 5 m məsafədə əkilir.

1.2.12. Sahənin yaşıllaşdırılması üçün il ərzində yaşıl olan bitkilərdən istifadə edilir. Zəhərli məhsulları və tikanı olan ağac və kolların əkilməsinə yol verilmir. Hər il yaz mövsümündə kolların dekorativ budanması aparılır, alçaq və quru budaqlarla yanaşı, cavan zoğlar da kəsilir.

1.2.13. Təbii işıqlanması olmayan və kifayət qədər insolyasiya ilə təmin edilməyən məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ərazisində oyun meydançalarının binadan və ya ərazidən 50 m-dən artıq olmayan məsafədə yerləşdirilməsinə yol verilir.

1.2.14. Oyun zonasının tərkibinə aşağıdakılar daxildir:

1.2.14.1. qrup oyun meydançaları (bu meydançalar hər bir qrup üçün fərdi qaydada olmaqla, 1 yaşlı körpə uşağa 7,5 m²-dən, məktəbəqədər yaşlı 1 uşaq üçün isə 9,0 m²-dən az olmayaraq qəbul edilir);

1.2.14.2. ümumi idman meydançası.

1.2.15. Qrup oyun meydançaları sahənin perimetri boyu keçən, eni 1,5 m olan dairəvi cığırla (velosiped və xizək sürmək, eləcə də yol hərəkəti qaydalarını öyrənmək üçün) birləşir. Meydançalar yaşıl otla və ya döyəclənmiş süxurla örtülməli və toz yaratmamalıdır. Körpə yaşlı uşaqlar üçün meydançaların örtüyü kombinasiya edilməli, qum meydançalarının ətrafında otluq və kölgəlik talvarlar, döyəclənmiş torpaqla örtülən keçid olmalıdır. Körpə yaşlı uşaqlar üçün meydançalar həmin qrupun otaqlarının çıxışına bilavasitə yaxın yerləşdirilir.

1.2.16. Hər bir qrup oyun meydançasının ərazisində uşaqların günəşdən və yağıntıdan mühafizəsi üçün sahəsi 40 m² olan kölgəsalan örtüklər quraşdırılır. Örtüklərin taxta döşəmələri torpaq səthindən 15 sm hündürlükdə yerləşdirilir. Binalara bitişik tikilən kölgəlik örtükləri qrupların otaqlarına kölgə salmamalıdır. 2 yaşa qədər olan körpələr üçün nəzərdə tutulmuş örtüklərin məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin binalarına bitişik quraşdırılaraq, eyvan kimi istifadəsinə yol verilir. 1 yaşından 3 yaşına qədər körpə uşaqlar üçün meydançalarda oyun avadanlığı quraşdırılır.

1.2.17. Ərazidə meydançalar arasındakı məsafələr aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir:

1.2.17.1. qrup oyun meydançaları ilə qrup oyun və ümumi idman meydançaları arasında 3 m-dən az olmayaraq;

1.2.17.2. qrup oyun meydançaları və təsərrüfat zonası ilə ümumi idman meydançaları və təsərrüfat zonası arasında 6 m-dən az olmayaraq;

1.2.17.3. sahənin hasarı ilə qrup oyun və ya ümumi idman meydançaları arasında 2 m-dən az olmayaraq.

1.2.18. Qrup oyun meydançaları kollarla əhatələnir.

1.2.19. Ümumi idman meydançasının tərkibinə aşağıdakılar daxildir:

1.2.19.1. hərəkətli oyunlar üçün xüsusi avadanlıqlarla təchiz olunmuş zonalar;

1.2.19.2. gimnastika avadanlığı və idman ləvazimatları olan zonalar;

1.2.19.3. qaçış yolları;

1.2.19.4. uzunluğa tullanma üçün qum çalaları;

1.2.19.5. maneəli zolaqlar.

1.2.20. 150 yerə qədər tutumu olan məktəbəqədər təhsil müəssisələri üçün sahəsi 250 m²-dən az olmayan 1 ədəd idman meydançası, 150 yerdən artıq tutumu olan məktəbəqədər təhsil müəssisələri üçün isə sahəsi 150 m² və 250 m² olan 2 ədəd idman meydançası nəzərdə tutulur.

1.2.21. Avadanlıqlarla təchiz edilmiş hərəkətli oyunlar üçün idman zonasının örtüyü otla, qalan zonaların örtüyü isə bərk qrunntla, taxta ilə və tətbiqinə icazə verilmiş digər örtüklərlə döşənilir.

1.2.22. İdman meydançalarının yaxınlığında dəyişən dərinliyi 0,4 m-dən 0,8 m-ə qədər, sahəsi 4m´8m və ya 6m´10m olan üzgüçülük hovuzlarının quraşdırılmasına yol verilir. Hovuzlarda 1 m enində ayaq vannası nəzərdə tutulur.

1.2.23. Uşaqlara üzgüçülük öyrədilməsi üçün nəzərdə tutulan qapalı hovuzların saxlanılması və istismarı qaydaları üzgüçülük hovuzlarının quruluşuna, istismarına və suyunun keyfiyyətinə dair gigiyenik tələblərə uyğun olmalıdır.

1.2.24. Təsərrüfat zonası torpaq sahəsinin sərhədində, qrup oyun və ümumi idman meydançalarından kənarında yerləşdirilərək, digər ərazidən yaşıllıqla ayrılır. Bu zona küçədən müstəqil girişlə təmin edilməli, qida bloku və camaşırxana ilə asan əlaqəyə malik olmalıdır.

1.2.25. Mərkəzləşdirilmiş istilik sistemi olmadıqda, təsərrüfat zonasının ərazisində yanacaq çəni olan qazanxana yaradılmalıdır. Sanitariya-mühafizə zonasında yerli su təchizatı və kanalizasiya qurğuları, sahəsi 50 m²-dən artıq olmayan tərəvəz anbarı, paltarların qurudulması və xalça məmulatlarının təmizlənməsi üçün sahə yerləşdirilə bilər.

1.2.26. Təsərrüfat zonasında məişət və qida tullantılarının yığılması üçün zibil meydançası nəzərdə tutulmalıdır. Bərk örtüklü meydançada müxtəlif işarələrlə nişanlanmış qapaqlı konteynerlər yerləşdirilir. Zibil meydançasının sahəsi konteyner əsasının ölçülərindən hər tərəfə 1 m artıq olmalıdır. Zibilin və qida tullantılarının yığılması üçün digər qapalı konstruksiyalardan da istifadə edilə bilər.

1.2.27. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ərazisinə girişlər və çıxışlar, keçidlər, təsərrüfat tikililərinə və zibil meydançalarına gedən cığırlar asfalt, beton və ya digər bərk örtüklərlə döşənməlidir.